

BOODSCHAP VAN ZIJNE Heiligheid PAUS
FRANCIS
VOOR DE VIERING VAN DE
55ste WERELDDAG VAN DE VREDE

1 JANUARI 2022

***Dialogo tussen generaties, onderwijs en werk:
instrumenten voor het bouwen van duurzame vrede***

1. *"Hoe lieflijk zijn op de bergen de voeten van de boodschapper die vrede aankondigt" (Jes 52:7).*

De woorden van de profeet Jesaja spreken van troost; ze vertolken de zucht van verlichting van een volk in ballingschap, moe van geweld en onderdrukking, blootgesteld aan vernedering en dood. De profeet Baruch had zich afgevraagd: "Waarom, o Israël, waarom bent u in het land van uw vijanden, dat u oud wordt in een vreemd land, dat u verontreinigd bent met de doden, dat u tot de die in Hades?" (3:10-11). Voor het volk van Israël betekende de komst van de *boodschapper van vrede* de belofte van een wedergeboorte uit het puin van de geschiedenis, het begin van een mooie toekomst.

Vandaag blijft het *pad van vrede*, dat Sint-Paulus VI noemde met de nieuwe naam van *integrale ontwikkeling*, [1] helaas ver verwijderd van het echte leven van veel mannen en vrouwen en dus van onze menselijke familie, die nu volledig met elkaar verbonden is. Ondanks talrijke inspanningen gericht op een constructieve dialoog tussen naties, neemt het oorverdovende lawaai van oorlog en conflict toe. Terwijl ziekten van pandemische proporties zich verspreiden, worden de effecten van klimaatverandering en aantasting van het milieu erger, neemt de tragedie van honger en dorst toe, en blijft een economisch model dat gebaseerd is op individualisme in plaats van op solidair delen, overheersen. Zoals in de dagen van de profeten van weleer, zo ook in onze eigen tijd *de kreet van de armen en de kreet van de aarde* [2] laten voortdurend horen, pleiten voor gerechtigheid en vrede.

In elk tijdperk is vrede zowel een geschenk van boven als de vrucht van een gedeelde toewijding. We kunnen inderdaad spreken van een 'architectuur' van vrede, waaraan verschillende maatschappelijke instellingen bijdragen, en van een 'kunst' van vrede waarbij ieder van ons rechtstreeks betrokken is. [3] Allen kunnen samenwerken om een vreedzamere wereld op te bouwen, te beginnen bij de harten van individuen en relaties in het gezin, vervolgens binnen de samenleving en met het milieu, en helemaal tot aan relaties tussen volkeren en naties.

Hier wil ik *drie wegen* voorstellen om een duurzame vrede op te bouwen. Ten eerste *dialoog tussen generaties* als basis voor de realisatie van gezamenlijke projecten. Ten tweede *onderwijs* als factor van vrijheid, verantwoordelijkheid en ontwikkeling. Ten slotte, *arbeid* als middel voor de volledige verwezenlijking van de menselijke waardigheid. Dit zijn drie onmisbare elementen om "de totstandkoming van een sociaal convenant mogelijk te maken", [4] zonder welke elk vredesproject niet substantieel blijkt te zijn.

2. Dialoog tussen generaties om vrede op te bouwen

In een wereld die nog steeds in de greep is van de pandemie die onnoemelijke problemen heeft veroorzaakt, "proberen sommige mensen de realiteit te ontvluchten en hun toevlucht te zoeken in hun eigen kleine wereld; anderen reageren erop met destructief geweld. Maar tussen egoïstische onverschilligheid en gewelddadig protest is er altijd een andere mogelijke optie: die van de dialoog. Dialoog tussen generaties". [5]

Elke eerlijke dialoog vereist, naast een correcte en positieve gedachtewisseling, een basisvertrouwen tussen de deelnemers. We moeten leren hoe we dit wederzijdse vertrouwen kunnen herwinnen. De huidige gezondheids crisis heeft ons gevoel van isolement en onze neiging tot zelfingenomenheid vergroot. De eenzaamheid van ouderen gaat bij jongeren gepaard met een gevoel van hulpeloosheid en een gebrek aan een gedeelde visie op de toekomst. De crisis is inderdaad pijnlijk geweest, maar heeft ook geholpen om het beste in mensen naar boven te halen. Inderdaad, tijdens de pandemie kwamen we genereuze voorbeelden van medeleven, delen en solidariteit in elk deel van de wereld tegen.

Dialoog is luisteren naar elkaar, verschillende meningen delen, tot overeenstemming komen en samen wandelen. Het bevorderen van een dergelijke dialoog tussen generaties houdt in dat de harde en dorre grond van conflict en onverschilligheid moet worden opengebrouwen om de kiem te leggen voor een duurzame en gedeelde vrede.

Hoewel technologische en economische ontwikkeling de neiging heeft om een kloof tussen generaties te creëren, tonen onze huidige crises aan dat er dringend behoefte is aan een intergenerationeel partnerschap. Jongeren hebben de wijsheid en ervaring van ouderen nodig, terwijl ouderen de steun, genegenheid, creativiteit en dynamiek van jongeren nodig hebben.

Grote sociale uitdagingen en vredesprocessen vragen noodzakelijkerwijs om een dialoog tussen de bewaarders van de herinnering - de ouderen - en degenen die de geschiedenis vooruit helpen - de jongeren. Elk moet bereid zijn ruimte te maken voor anderen en niet aandringen op het monopoliseren van het hele toneel door hun eigen onmiddellijke belangen na te streven, alsof er geen verleden en toekomst zijn. De wereldwijde crisis die we doormaken, maakt duidelijk dat ontmoeting en dialoog tussen generaties de drijvende kracht zou moeten zijn achter een gezonde politiek, die niet tevreden is het heden te managen "met fragmentarische oplossingen of snelle oplossingen", [6] maar zichzelf beschouwt als een uitstekende vorm van liefde voor anderen, [7] in de zoektocht naar gedeelde en duurzame projecten voor de toekomst.

Als we te midden van moeilijkheden dit soort intergenerationele dialoog kunnen beoefenen, "kunnen we stevig geworteld zijn in het heden en van hieruit het verleden opnieuw bekijken en naar de toekomst kijken. Om het verleden opnieuw te bekijken om van de geschiedenis te leren en oude wonden te helen die ons soms nog steeds kwelen. Naar de toekomst kijken om ons enthousiasme te voeden, dromen te laten ontstaan, profetieën te wekken en hoop te laten bloeien. Samen kunnen we van elkaar leren." [8] Want hoe kunnen bomen zonder wortels groeien en vrucht dragen?

We hoeven alleen maar te denken aan de zorg voor ons gemeenschappelijk huis. Het milieu is in feite "in bruikleen aan elke generatie, die het vervolgens moet doorgeven aan de volgende". [9] We zouden al die jonge mensen moeten waarderen en aanmoedigen die werken voor een meer rechtvaardige wereld, een wereld die zorgvuldig de schepping beschermt die aan ons rentmeesterschap is toevertrouwd. Ze doen dit met rusteloosheid, enthousiasme en vooral verantwoordelijkheidsgevoel voor de dringende verandering van

richting [10] die vereist is door de uitdagingen die voortkomen uit de huidige ethische en sociaal-ecologische crisis. [11]

Aan de andere kant kan de mogelijkheid om samen wegen van vrede te bouwen niet voorbijgaan aan onderwijs en arbeid, die bevoorrechte instellingen en contexten zijn voor intergenerationale dialoog. Onderwijs biedt de grammatica voor dialoog tussen generaties, en in de ervaring van arbeid kunnen mannen en vrouwen van verschillende generaties samenwerken en expertise, ervaringen en vaardigheden delen met het oog op het algemeen welzijn.

3. Onderwijs en opvoeding als drijvende krachten achter vrede

In de afgelopen jaren is er wereldwijd een aanzienlijke vermindering van de financiering voor onderwijs en opleiding geweest; deze zijn meer gezien als uitgaven dan als investeringen. Toch zijn ze het belangrijkste middel om de integrale menselijke ontwikkeling te bevorderen; ze maken individuen vrijer en verantwoordelijker, en ze zijn essentieel voor de verdediging en bevordering van vrede. Kortom, onderwijs en opvoeding zijn de fundamenten van een samenhangende civiele samenleving die hoop, welvaart en vooruitgang kan genereren.

De militaire uitgaven zijn daarentegen gestegen tot boven het niveau van het einde van de Koude Oorlog en ze lijken zeker exorbitant te groeien. [12]

Het is dus de hoogste tijd dat regeringen een economisch beleid ontwikkelen dat gericht is op het omkeren van het aandeel van de publieke middelen dat aan onderwijs en aan wapens wordt besteed. Het nastreven van een echt proces van internationale ontwapening kan alleen maar gunstig zijn voor de ontwikkeling van volkeren en naties, waardoor financiële middelen worden vrijgemaakt die beter kunnen worden gebruikt voor gezondheidszorg, scholen, infrastructuur, zorg voor het land, enzovoort.

Ik hoop dat investeringen in onderwijs ook gepaard zullen gaan met grotere inspanningen om de zorgcultuur [13] te bevorderen, die, ondanks sociale verdeeldheid en niet-reagerende instellingen, een gemeenschappelijke taal zou kunnen worden die werkt om barrières te slechten en bruggen te bouwen. "Een land floreert wanneer er een constructieve dialoog plaatsvindt tussen de vele rijke culturele componenten: populaire cultuur, universitaire cultuur, jeugdcultuur, artistieke cultuur, technologische cultuur, economische cultuur, familiecultuur en mediacultuur". [14] Het is daarom essentieel om een nieuw cultureel paradigma te smeden door middel van "een wereldwijd pact over onderwijs voor en met toekomstige generaties, een pact dat gezinnen, gemeenschappen, scholen, universiteiten, instellingen, religies, regeringen en de hele menselijke familie verplicht tot de opleiding van volwassen mannen en vrouwen". [15] Een pact dat onderwijs in integrale ecologie kan bevorderen, volgens een cultureel model van vrede, ontwikkeling en duurzaamheid waarin broederschap en het verbond tussen mens en milieu centraal staan. [16]

Door te investeren in het onderwijs en de opleiding van jongere generaties, kunnen we hen – via een gericht vormingsprogramma – helpen hun rechtmatige plaats op de arbeidsmarkt in te nemen. [17]

4. Het creëren en verzekeren van arbeid bouwt vrede op

Arbeid is een onmisbare factor bij het opbouwen en bewaren van vrede. Het is een uiting van onszelf en onze gaven, maar ook van onze inzet, zelfinvestering en samenwerking met

anderen, aangezien we altijd *met of voor* iemand werken. In dit duidelijk maatschappelijke perspectief stelt de werkplek ons in staat om te leren onze bijdrage te leveren aan een leefbare en mooiere wereld.

De Covid-19-pandemie heeft een negatieve invloed gehad op de arbeidsmarkt, die al met meerdere uitdagingen werd geconfronteerd. Miljoenen economische en productieve activiteiten zijn mislukt; kortlopende werknemers worden steeds kwetsbaarder; veel van degenen die essentiële diensten verlenen, hebben een nog lager publiek en politiek profiel; en in veel gevallen heeft onderwijs op afstand geleid tot leerachterstanden en vertragingen bij het voltooien van studieprogramma's. Bovendien hebben jonge mensen die de arbeidsmarkt betreden en recent werkloze volwassenen momenteel sombere vooruitzichten.

In het bijzonder is de impact van de crisis op de informele economie, waar vaak migrerende werknemers bij betrokken zijn, verwoestend. Veel van deze laatste worden niet eens erkend door de nationale wetgeving; het is alsof ze niet bestonden. Zij en hun families leven in zeer precare omstandigheden, zijn ten prooi aan verschillende vormen van slavernij en hebben geen welzijnssysteem om hen te beschermen. Momenteel geniet slechts een derde van de wereldbevolking in de werkende leeftijd een systeem van sociale bescherming, of profiteert er slechts in beperkte mate van. Geweld en georganiseerde misdaad nemen in veel landen toe, tasten de vrijheid en waardigheid van mensen aan, vergiftigen de economie en belemmeren de ontwikkeling van het algemeen welzijn. Het enige antwoord hierop is een uitbreiding van waardige werkgelegenheid.

Arbeid is in feite het fundament waarop in elke gemeenschap rechtvaardigheid en solidariteit kunnen worden gebouwd. Om deze reden moet ons doel niet zijn "dat technologische vooruitgang steeds meer mensenwerk vervangt, want dit zou schadelijk zijn voor de mensheid. Werk is een noodzaak, onderdeel van de zin van het leven op deze aarde, een weg naar groei, menselijke ontwikkeling en persoonlijke ontplooiing". [18] We moeten onze ideeën en inspanningen bundelen om de oplossingen en voorwaarden te creëren die iedereen in de werkende leeftijd de kans bieden om, door middel van hun werk, bij te dragen aan het leven van hun gezin en de samenleving als geheel.

Het is dringender dan ooit om in onze hele wereld fatsoenlijke en waardige arbeidsomstandigheden te bevorderen, gericht op het algemeen welzijn en op de bescherming van de schepping. De vrijheid van ondernemersinitiatieven moet worden gewaarborgd en ondersteund; tegelijkertijd moet worden gestreefd naar een hernieuwd gevoel van maatschappelijke verantwoordelijkheid, zodat winst niet het enige leidende criterium zal zijn.

In het licht hiervan is het nodig om initiatieven te promoten, te verwelkomen en te ondersteunen die bedrijven op alle niveaus aansporen om de fundamentele mensenrechten van werknemers te respecteren, waarbij niet alleen de instellingen bewust worden gemaakt, maar ook de consumenten, het maatschappelijk middenveld en ondernemende entiteiten. Naarmate deze laatste zich meer en meer bewust worden van hun rol in de samenleving, zullen ze meer plaatsen worden waar de menselijke waardigheid wordt gerespecteerd. Zo dragen ze bij aan vredesopbouw. Hier wordt de politiek geroepen om een actieve rol te spelen door het bevorderen van een eerlijk evenwicht tussen economische vrijheid en sociale rechtvaardigheid. Allen die op dit gebied werken, te beginnen met katholieke arbeiders en ondernemers, kunnen duidelijke richtlijnen vinden in de sociale leer van de Kerk.

Beste broeders en zusters, terwijl we ernaar streven onze inspanningen te bundelen om uit de pandemie te komen, wil ik nogmaals mijn dank betuigen aan al diegenen die met vrijgevigheid

en verantwoordelijkheid blijven werken op het gebied van onderwijs, veiligheid en bescherming van rechten, bij het verstrekken van medische zorg, het faciliteren van ontmoetingen tussen familieleden en zieken, en het verstrekken van economische steun aan behoeftigen en degenen die hun baan hebben verloren. Ik blijf de slachtoffers en hun families in mijn gebeden gedenken.

Aan regeringsleiders en aan al degenen die met politieke en sociale verantwoordelijkheden zijn belast, aan priesters en pastoraal werkers, en aan alle mannen en vrouwen van goede wil, doe ik deze oproep: laten we samen met moed en creativiteit de weg van intergenerationele dialoog bewandelen, opleiding en werk. Mogen steeds meer mannen en vrouwen er dagelijks, met stille nederigheid en moed, naar streven om ambachtslieden van vrede te zijn. En mogen ze altijd worden geïnspireerd en vergezeld van de zegeningen van de God van vrede!

Vanuit het Vaticaan, 8 december 2021

FRANCISCUS